

**»Etničko čišćenje« i ratni zločini / »Ethnic Cleansing« and War Crimes  
(1991-1995)**

-osnovne postavke-

- Kao posljedica »etničkog čišćenja« u periodu od 1991. do 1995. godine, u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini raseljeno je približno tri miliona stanovnika. Riječ je o »smišljenom i planiranom djelovanju od strane jedne etničke ili religijske grupe koje ima za cilj uklanjanje civilnog stanovništva drugog etnokonfesionalnog porijekla sa određenih geografskih prostora, upotrebom zastrašivanja i nasilja«.
- Vecina naučnika se slaze da, »etničko čišćenje« sadrži sljedeće elemente: (1) *sistematski karakter djelovanja* (2) prepoznavanje *određenih ciljnih grupa* u odnosu na etničko porijeklo, nacionalnu pripadnost ili vjeroispovjest (3) *smišljena upotreba nasilja* i (4) implicitni dokazi o namjerama *vlasti da podrže takvo djelovanje ili da se uzdrže od mjera za njegovo sprječavanje*.
- »Etničko čišćenje« i ostale zločine su evidentno donekle činile sve strane u sukobu, iako postoje velike razlike u težini i obimu. Najveći dio zločina počinile su srpske snage protiv bosanskih Muslimana (Bošnjaka) od aprila do oktobra 1992, te u manjem obimu, protiv Hrvata. Hrvatske snage sprovele su kampanje »etničkog čišćenja« protiv Srba u istočnoj i zapadnoj Slavoniji i Krajini, te protiv Bošnjaka u Mostaru i centralnoj Bosni. U nekoliko slučajeva, snage bosanskih Muslimana viktimizovale su Srbe u Bosni i Hercegovini, ali u znatno manjoj mjeri od ostalih zaraćenih strana. Nema dokaza koji podržavaju tvrdnje srpskih medija iz 1991-1992 da se planira počiniti genocid nad srpskim manjinama u Bosni i Hrvatskoj.
- Na prostorima Bosne i Hercegovine, skoro 70% svih progonstava i smrtnih slučajeva desili su se u razdoblju od aprila do avgusta 1992; ubjedljivo najveći broj počinile su oružane jedinice Srba. Od ukupnog broja od 2,2 miliona izgnanih i približno 100,000 ubijenih, nedvosmisleno većinu čine Bošnjaci. Više od 80% nesrpskog stanovništva nestalo je sa prostora današnje Republike Srpske. Tokom ljeta godine 1995, veliki dio srpskog stanovništva iz Hrvatske i Bosanske krajine izbjegao je ili bio planski protjeran od hrvatskih vojnih snaga.
- Zapisnici Vrhovnog saveta odbrane krnje Jugoslavije nedvosmileno ukazuju da je Vojska Jugoslavije pružala Vojsci Republike Srpske (VRS) i Srpskoj Vojski Krajine (SVK) obimnu logističku i finansijsku pomoć, koja je uključivala i isplatu zarada za približno 4,800 vojnih oficira Vojske Republike Srpske.
- Vrhovni štab Vojske Jugoslavije održavao je mesečne sastanke sa predstavnicima VRS i SVK u nameri da usklađuje opremanje, tehničku i ekonomsku pomoć. U novembru 1993. godine prihvaćen je »plan Drina« sa ciljem bliskog usklađivanja dejstava tri vojske, sa ciljem »da se stvore uslovi za uspostavljanje jedinstvene države srpskog naroda«.
- Beogradsko političko i vojno rukovodstvo bilo je sasvim svesno da politika etničkog čišćenja koju sprovodi vojska bosanskih Srba ne pravi jasnu razliku između oružanih jedinica bosanskih Muslimana i napada na muslimanske civile, te da su zločini činjeni masovno i sistematski.
- »Etničko čišćenje« samo po sebi ne može se izjednačavati sa »genocidom« (definisanim kao niz radnji učinjenih sa namjerom da se uništi, u cjelini ili djelimično, nacionalna, etnička ili vjeroispovjedna grupa). Do danas, samo nekoliko najtežih slučajeva »etničkog čišćenja« u Bosni i Hercegovini mogu se označiti kao zločin genocida (masakr u Srebrenici 1995. godine). Prisilno preseljenje samo po sebi i samo za sebe nije delo genocida. Samo kada »etničko čišćenje« implicira nedvosmislenu namjeru istrebljenja, možemo da govorimo o genocidu.